

Ekokriisin etenemisen pitkän aikavälin vaikutukset suomalaisten arkeen ruuantuotannon ja -kulutuksen näkökulmasta

VNS 7/2025 vp Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa
Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045

Minna Kaljonen
tutkimusprofessori
Tulevaisuusvaliokunta 11.3.2026

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute

Ruokaturvan kuusi pilaria

Saatavuus: Ruokaa on oltava fyysisesti tarjolla riittävästi. Tämä kattaa kotimaisen tuotannon, tuonnin, varastot ja ruoka-avun.

Saavutettavuus: Ihmisillä on taloudelliset ja fyysiset mahdollisuudet hankkia riittävää ja ravitsevaa ruokaa.

Hyödyntäminen: Ruoka on turvallista ja ravitsevaa, ja elimistö pystyy hyödyntämään sen ravintoaineet.

Jatkuvuus: Kolmen edellisen pilarin on toteuduttava jatkuvasti. Se ei saa vaarantua esimerkiksi sään ääri-ilmiöiden, hintapiikkien tai poliittisten kriisien vuoksi

Kestävyys: Ruuan tuotannon on pidettävä huolta ekologisesta, sosiaalisesta ja taloudellisesta perustasta, jotta ruokaturva voidaan taata myös tuleville sukupolville

Toimijuus: ihmisten mahdollisuus osallistua ruokajärjestelmän muokkaamiseen

Voimme parantaa ruokaturvaa purkamalla ruokajärjestelmän lukkiutuneita riippuvuuksia

1. Kiertotalous ja hajautetut ratkaisut
2. Arvoketjujen monipuolistaminen
3. Ruuan renessanssi
4. Tulevaisuus ja uusi yhteiskuntasopimus

Kiertotalous ja hajautetut ratkaisut

- Blokkien maailma avaa mahdollisuuden kehittää alueellisesti ja paikallisesti kestävämpiä bio- ja kiertotalouteen perustuvia toimintamalleja
- Raaka-aineiden paremmalla kierrätyksellä voimme parantaa Suomen lannoiteomavaraisuutta ja tuotannon kestävyyttä
- Maataloudesta, metsä- ja elintarviketeollisuuden sekä yhdyskuntajätteistä syntyvien biomassojen kierrätyksessä on paljon realisoimatonta potentiaalia
- Lantaravinteiden kierrätystä vaikeuttaa tuotantorakenteen alueellinen eriytyminen.
- Hajautettuihin ratkaisuihin perustuvat ruoka- ja energiajärjestelmät toimivat luotettavammin myös häiriötilanteissa.
- Lannoitteiden tai energian lisäksi tuotannosta syntyvistä sivuvirroista voidaan kehittää myös uusia tuotteita (esim. Blackgrain, Appetit).

Arvoketjujen monipuolistaminen

- Uudet ruuantuotantoteknologiat tärkeä osa varautumista uudenlaisiin kriiseihin
- Tärkeää muistaa myös muut ilmastonmuutokseen sopeutumista sekä tuotannon ja kulutuksen kestävyyttä parantavat innovaatiot
- Kasviproteiiniomavaraisuus on keskimäärin 72% ja palkokasveilla vain 54%. Vain 3 % suomessa kasvatetusta härkäpavusta menee elintarvikekäyttöön
- Merkittävimmät esteet palkokasvien viljelyn lisäämiselle ovat palkokasvien vielä heikko viljelyvarmuus, sadon määrään ja laatuun liittyvät riskit, sekä hintojen ja maatalouspolitiikan ennustamattomuus.
- Proteiinikasvien jalostuksen lisäksi on investoitava kasviproteiinijakeita valmistavaan teollisuuteen, lisättävä neuvontaa ja viljelijäyhteistyötä tuotannon vahvistamiseksi ja suunnattava maatalous- ja investointitukia tuotannon vahvistamiseksi.
- Alan investointi- ja kehittämisohjelma kansallisen ruokastrategian toimeenpanosuunnitelmaan

Ruuan renessanssi

- Elämme yltäkylläisessä ruokaympäristössä, joka sairastuttaa meidät. Ruokajärjestelmän suurimmat ulkoisvaikutukset syntyvät kansanterveyden kustannuksista
- Kestävän ruokavalion noudattaminen vaatii taitotietoa, aikaa ja kiinnostusta. Kestävästi voi syödä halvalla, jos on aikaa ja kiinnostusta ruuanlaittoon ja suunnitteluun.
- Ekokriisit ja geopoliittiset muutokset nostavat ruuan laittoon liittyvät tiedot ja taidot uuteen arvoon
- Nuorten ruokaraati vaati lisää huomiota tuotantoeläinten hyvinvointiin, ilmastonmuutokseen ja tuottajien asemaan ruokaketjussa. Kaikille suomalaisille taattava oikeus terveelliseen ruokaan ja läpinäkyvään tietoon ruokaketjun toiminnasta.
- Vahvat julkiset ruokapalvelut ovat tärkeä ruokaturvan takaaja

Maa- ja metsätalous-
ministeriö

Nuorten ruokaraati
Kansalaispaneeli Kansallisen
ruokastrategian 2040
toimeenpanon tueksi

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN JULKAISUJA 2026/4

Tulevaisuus ja uusi yhteiskuntasopimus

- Ekokriiseihin varautuminen ja ruokaturvan vahvistaminen voi parantaa vieraantunutta ruokasuhdettamme
- Ekokriiseihin varautuminen vaatii, että maataloussektori kantaa vastuunsa ilmastonmuutoksen hillinnästä ja lähtee monipuolistamaan tuotantorakennettaan ilmastonmuutokseen sopeutumiseksi
- Kaikille suomalaisille on taattava oikeus terveelliseen ruokaan
- Valtioneuvoston selonteko kansallisesta ruokastrategiasta 2040 ja sitä tukeva toimeenpanosuunnitelma tarjoavat mahdollisuuden tehdä aktiivista tulevaisuuden politiikkaa

Teemme tiedolla toivoa.

minna.kaljonen@syke.fi

Suomen ympäristökeskus
Finlands miljöcentral
Finnish Environment Institute